

Мектеп жасына дейінгі балалармен ерте кәсіптік бағдар беру жұмыстары

Мектепке дейінгі кезеңдегі кәсіптік бағдар беру – баланы белгілі бір мамандықты таңдауға бағыттау емес. Оның негізгі мақсаты – балаларды еңбек әлемімен таныстыру, әртүрлі кәсіптердің ерекшелігін түсіндіру, еңбек адамдарына құрмет қалыптастыру және баланың қызығушылығын дамыту.

Балалар қоршаған ортадағы адамдардың еңбегін күнделікті бақылау арқылы көптеген мамандықтар туралы алғашқы түсініктерді қалыптастырады.

Балаларды: дәрігер; тәрбиеші; аспаз; құрылысшы; жүргізуші; сатушы; тігінші; шаштараз; өрт сөндіруші; полиция қызметкері; фермер; бағбан және басқа кәсіптермен таныстыруға болады.

Кәсіптерді таныстырудың тиімді әдістері

Сюжеттік-рөлдік ойындар.

«Аурухана», «Дүкен», «Шаштараз», «Асхана», «Құрылыс алаңы» ойындары арқылы балалар мамандықтың мазмұнын түсінеді.

Дидактикалық ойындар.

- «Кім не істейді?»
- «Құралын тап»
- «Кімге не қажет?»
- «Мамандықты тап»
- «Кімнің киімі?»
- «Артық затты тап»

Бақылау.

Балалар балабақша қызметкерлерінің еңбегін бақылайды: аспаздың ас дайындауы, аула сыпырушының жұмыс істеуі, тәрбиешінің балалармен жұмыс жасауы.

Кездесу.

Әртүрлі мамандық иелерін балабақшаға шақырып, өз жұмысы туралы әңгімелетуге болады.

Шығармашылық жұмыс.

«Мен өскенде кім боламын?», «Менің сүйікті мамандығым» тақырыптарында сурет салу, мүсіндеу, аппликация жасау.

Кәсіптік бағдардағы маңызды қағида

Баланың мамандыққа қызығушылығын оның жынысына немесе әлеуметтік көзқарастарға байланысты шектемеу қажет. Әр бала кез келген кәсіп туралы білуге және өзінің қызығушылығын еркін білдіруге мүмкіндік алуы тиіс.

3. Барлық жас топтарында дизайнды оқыту әдістемесі

Дизайн әрекеті – баланың белгілі бір мәселені шешу үшін идея ойлап табуы, қажетті материалдарды таңдауы, жоспар құруы, өнім жасауы және өз жұмысын бағалауы.

Дизайн әрекеті арқылы:

- шығармашылық ойлау;
- қиял;
- кеңістіктік түсінік;
- жоспарлау;
- ұсақ моторика;
- проблеманы шешу;
- салыстыру;
- өз жұмысын бағалау дағдылары дамиды.

Дизайн әрекетінің кезеңдері

1. Мәселені анықтау.

Мысалы: «Қуыршаққа үйді қалай жасаймыз?»

2. Идея ұсыну.

Балалар өз нұсқаларын айтады.

3. Материал таңдау.

Қағаз, картон, текше, табиғи материалдар, конструктор және басқа құралдар таңдалады.

4. Жоспарлау.

Бала жұмысты қандай ретпен орындайтынын анықтайды.

5. Құрастыру немесе жасау.

6. Нәтижені тексеру.

Жасалған нысан қойылған талапқа сәйкес келе ме?

7. Таныстыру.

Бала өз жұмысын көрсетіп, қалай жасағанын түсіндіреді.

Жас ерекшелігі бойынша

Кіші топ:

түстерді ажырату, пішіндерді біріктіру, қарапайым құрастыру.

Ортаңғы топ:

қарапайым құрылымдар жасау, материалдарды таңдау, дайын үлгімен жұмыс.

Ересек топ:

өз идеясын ұсыну, жоспарлау, бірнеше материалды біріктіру.

4. Мектеп жасына дейінгі балалардың жаратылыстану сауаттылығы

Жаратылыстану сауаттылығы – баланың табиғаттағы құбылыстарды байқауы, олар туралы сұрақ қоюы, қарапайым болжам жасауы, бақылау және тәжірибе жүргізуі, нәтижесін салыстыруы және өз қорытындысын айтуы.

Мектепке дейінгі кезеңде жаратылыстану сауаттылығын қалыптастыру арнайы күрделі ғылыми білім беруді емес, баланың табиғатты зерттеуге деген қызығушылығын қалыптастыруды көздейді.

Зерттеу әрекетінің қарапайым алгоритмі

Қызығушылық → сұрақ → болжам → тәжірибе → бақылау → салыстыру → қорытынды.

Мысалы: Тақырып: «Қай зат суда батады?»

Балаларға тас, ағаш, пластмасса, қасық сияқты заттар ұсынылады.

Алдымен:

- «Қай зат батады?»
- «Қай зат жүзеді?» деген мәселе қойылады.

Балалар өз болжамдарын айтады. Кейін заттарды суға салып көреді. Нәтижені бақылайды және салыстырады.

Соңында балалар өздері қорытынды жасайды.

Мұнда негізгі мақсат – ғылыми терминдерді жаттату емес, баланың зерттеу әрекетінің логикасын меңгеруі.

Жаратылыстану бағытындағы тәжірибелер картотекасы

«Су пішінін өзгерте ме?»

Мақсаты: судың құйылған ыдыстың пішініне ие болатынын бақылау.

Құралдар: бірнеше түрлі ыдыс, су.

Барысы: суды әртүрлі ыдысқа құю.

Қорытынды: сұйықтық құйылған ыдыстың пішініне сәйкес орналасады.

«Мұз неге ериді?»

Мақсаты: температураның өзгерісін бақылау.

Құралдар: мұз кесектері, бірнеше ыдыс.

Барысы: мұзды жылы және салқындау орындарға орналастыру.

Қорытынды: жылудың әсерінен мұз ериді.

«Өсімдікке не қажет?»

Мақсаты: өсімдіктің өсуіне қажетті жағдайларды бақылау.

Құралдар: бірнеше бірдей өсімдік, су, жарыққа және қараңғы жерге арналған орын.

Барысы: өсімдіктердің жағдайын салыстыру.

Қорытынды: өсімдікке су, жарық және қолайлы жағдай қажет.

«Қай материал суды өткізеді?»

Мақсаты: материалдардың қасиеттерін салыстыру.

Материалдар: қағаз, мата, полиэтилен, губка.

Барысы: материалдарға су тамызып бақылау.

Қорытынды: әр материалдың суды өткізу қасиеті әртүрлі.

«Түстерді араластыру»

Мақсаты: негізгі түстерді араластыру арқылы жаңа түстердің пайда болуын бақылау.

Құралдар: су, бояулар, мөлдір ыдыстар.

Нәтиже: екі түсті араластырғанда жаңа түс пайда болады.

5. Табиғатты бақылауды ұйымдастыру

Табиғатты бақылау – жаратылыстану сауаттылығын қалыптастырудың ең қолжетімді тәсілдерінің бірі.

Бақылау бағыттары

Күзде:

- жапырақтардың түсінің өзгеруі;
- ауа райы;
- жаңбыр;
- құстардың әрекеті.

Қыста:

- қардың қасиеті;
- мұз;
- аяз;
- қысқы табиғат.

Көктемде:

- қардың еруі;
- өсімдіктердің өсуі;
- құстардың келуі;
- алғашқы гүлдер.

Жазда:

- өсімдіктер;
- жәндіктер;
- күннің жылуы;
- су мен құмның қасиеттері.

Балалардың бақылауын табиғат күнтізбесіне, суретке немесе қысқа белгіге түсіруге болады.

6. Педагогтің зерттеу жұмысындағы рөлі

Зерттеу кезінде педагогтің негізгі міндеті – баланың орнына әрекет ету емес, оның әрекетін ұйымдастыру және бағыттау.

Мысалы, бала: «Неге жапырақ суға батып кетті?» деп сұраса, педагог бірден жауап бермей:

«Сен қалай ойлайсың? Оны қалай тексеруге болады?» деп баланы өз болжамын айтуға бағыттайды.

Осы тәсіл баланың:

- сыни ойлауын;
- сөйлеуін;
- себеп-салдарлық байланыс орнатуын;
- дербестігін;
- зерттеушілік қызығушылығын дамытады.

7. Инновациялық алаң жұмысының қорытынды материалы

2025–2026 оқу жылындағы инновациялық алаң жұмысының негізгі бағыты – мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық, шығармашылық және зерттеушілік белсенділігін арттыру.

Жыл бойы педагогтер:

- тәжірибелер;
- бақылаулар;
- шағын зерттеулер;
- шығармашылық жобалар;
- дизайн тапсырмалары;
- табиғи материалдармен жұмыстар;
- ойын-зерттеулер ұйымдастырды.

Жұмыс барысында балалардың табиғат құбылыстарына қызығушылығының артуына, өз сұрақтарын қоюына, болжам жасауына, бақылау нәтижесін айтуына және өз ойын түсіндіруіне мүмкіндік жасалды.

Инновациялық алаң жұмысының маңызды нәтижесі – зерттеу әрекетінің жеке бір іс-шара ретінде ғана емес, күнделікті ұйымдастырылған іс-әрекетке, серуенге, ойынға және шығармашылық жұмысқа кіріктірілуі.

Материалы шәһ. советі 2024-2025

8. Инновациялық сайттың жұмысына арналған материал

Инновациялық сайт педагогтердің кәсіби тәжірибесін жинақтау және таратуға арналған электрондық алаң ретінде қарастырылады.

Сайтта келесі материалдар жүйеленуі мүмкін:

1. Әдістемелік отырыстардың материалдары.
2. Педагогтердің авторлық әзірлемелері.
3. Зерттеу жұмыстары.
4. Балалардың жобалары.
5. Тәжірибелер картотекасы.
6. Дидактикалық ойындар.
7. Дизайн және құрастыру жұмыстары.
8. Кәсіптік бағдар беру материалдары.
9. Фото және бейне есептер.
10. Педагогтердің шығармашылық жұмыстары.
11. Ата-аналарға арналған кеңестер.
12. Инновациялық тәжірибені қорытындылау материалдары.